

CYNGOR GWYNEDD

ADRODDIAD I GYFARFOD CABINET CYNGOR GWYNEDD

Dyddiad y Cyfarfod:	13 Rhagfyr, 2016
Aelod Cabinet:	Y Cynghorydd Gareth Thomas, Aelod Cabinet Addysg
Swyddog Cyswllt:	Iwan T. Jones, Cyfarwyddwr Corfforaethol
Rhif Ffôn Cyswllt:	01286 679685
Teitl yr Eitem:	Adroddiad Perfformiad Addysg

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Pwrpas yr adroddiad yma yw i'ch diweddarau ar beth sydd wedi'i gyflawni yn y maes rwy'n gyfrifol amdanynt fel Aelod Cabinet Addysg. Bydd hyn yn cynnwys amlinellu'r diweddaraf gyda'r addewidion yn y Cynllun Strategol; lle mae'r mesurau perfformiad arni; a'r diweddaraf o ran cynllun arbedion a thoriadau yn yr Adran.
- 1.2. Byddwn yn eich atgoffa fod yr holl faterion eisoes wedi bod yn destun trafodaeth ac wedi eu craffu mewn cyfarfodydd o'r timau rheoli oedd hefyd yn cynnwys cynrychiolaeth o'r pwyllgor craffu.
- 1.3. Ar y cyfan, rwy'n gyfforddus gyda'r perfformiad prosiectau cynllun Strategol, gyda chynnydd da ar ran fwyaf ohonynt. Yn ogystal, mae'r perfformiad yn gyffredinol dda ar draws y cyfnodau allweddol, ond mae yna feysydd sydd angen sylw pellach er mwyn sicrhau gwelliant:
 - **Sector Cynradd** - Rwyf wedi gofyn i'r Adran rhoi chwydd wydr ar berfformiad Cyfnod Sylfaen gan fod canlyniadau yn statig dros y blynnyddoedd diwethaf. Wrth fynd i'r afael a'r rhwystrau sy'n atal ni rhag gwella, mae'r adran yn canolbwyntio ar 3 maes penodol. Rwyf hefyd wedi gofyn am ystyriaeth bellach ar sut i godi'r canran presenoldeb yn ein hysgolion cynradd.
 - **Perfformiad mewn pynciau penodol** - Yr angen i gysoni perfformiad ym mhynciau penodol megis Mathemateg a Saesneg ac mae'r Awdurdod yn gweithio gydag ysgolion i gynnig cefnogaeth bellach iddynt. Mae gwaith pellach yn cael ei wneud gyda'r Brifysgol er mwyn targedu'r broblem o recriwtio athrawon lleol gyda'r sgiliau a chymwysterau perthnasol yn y pynciau hyn.

2. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- 2.1 Derbyn a nodi'r wybodaeth yn yr adroddiad.
- 2.2 Gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo'r ffigyrau proffil amgen isod ar gyfer Cynllun P7 Trawsnewid Anghenion Dysgu Ychwanegol:

2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Cyfanswm
26,238	98,356	436,004	247,863	808,461

Gweler gwybodaeth bellach yn 6.1 o'r adroddiad yma.

3. RHESYMAU DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 3.1. Er mwyn sicrhau rheoli perfformiad effeithiol a'n bod yn ymateb yn rhagweithiol i'r angen i fod yn cyflawni arbedion effeithlonrwydd yn unol â'r disgwyl.

4. PROSIECTAU'R CYNLLUN STRATEGOL

4.1. P1 Gwella a Chysoni Safonau Addysg

- 4.1.1 Pwrpas y prosiect yma yw gwella a chysoni safonau addysg ar draws Gwynedd er mwyn sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cyflawni'r safonau uchaf i feithrin y cymwysterau a'r sgiliau.
- 4.1.2 Mae trefn newydd wedi'i sefydlu ar gyfer monitro perfformiad ac ansawdd ar bob lefel yn ysgolion Gwynedd drwy'r Bwrdd Ansawdd Sirol (BAS). Mae'r BAS yn caniatáu i'r Awdurdod a GwE gael darlun cyflawn o berfformiad ac ansawdd yr ysgolion, er mwyn targedu'r ysgolion sydd yn tanberfformio.
- 4.1.3 Mae gweithredu'r model newydd o gefnogi'r ysgolion er mwyn gweld gwelliannau cyfnod allweddol yn parhau. Gellir gweld tystiolaeth o'r effaith mae'r prosiect yma wrth edrych ar restr categoriedd ysgolion ar gyfer 2016-17 a gafodd ei gyhoeddi yn ddiweddar (**Atodiad 1**). Mae'r rhestr yma yn amlygu gwelliannau yn y sector uwchradd a chynradd. Eleni, mae 11 allan o'r 14 ysgol uwchradd wedi derbyn y dyfarniad uchaf (A neu B). Yn y cynradd mae'r proffil yn dangos bod 89.2% o'r ysgolion wedi derbyn y dyfarniadau uchaf. Mae rhestr yma yn dangos gwelliant ers blwyddyn ddiwethaf.

4.2. P2 Gwella Arweinyddiaeth a Rheolaeth

- 4.2.1 Pwrpas y prosiect yma yw gwella amodau arweinyddiaeth er mwyn codi safonau. Byddwn yn gweithredu ar gynigion fydd yn gwella arweinyddiaeth a rheolaeth, gyda'r bwriad o symud tuag at y nod bod penaethiaid ysgolion yn ddigyswllt, hynny yw, nad ydynt yn dysgu plant.
- 4.2.2 Mae Cabinet Cyngor Gwynedd eisoes wedi cefnogi argymhelliad i ymgynghori gydag ysgolion a llywodraethwyr ar yr egwyddorion craidd a fydd yn gosod sylfeini ar gyfer sefydlu cyfundrefn 'Addysg i Bwrpas i Wynedd'. Ers i mi adrodd i chi tro diwethaf, mae'r prosiect wedi bod yn canolbwyntio ar ddylunio strwythur arweinyddiaeth newydd, a'r cysyniad o 'Ysgol Gwynedd'.
- 4.2.3 Mae'r Cyngor yn awyddus i ddatblygu'r egwyddorion ar y cyd gyda'r proffesiwn, llywodraethwyr a rhieni. O ganlyniad, mae cyfres o sesiynau galw heibio yn cael

eu cynnal ar draws Gwynedd dros yr wythnosau nesaf ar gyfer llywodraethwyr, rhieni a'r gymuned ehangach. Bydd yr un olaf yn cael ei gynnal cyn y Nadolig. Bydd cyfnod yr ymgynghoriad cyhoeddus yn parhau hyd dymor Gwanwyn 2017 ac yn bwydo maes o law i'r weledigaeth newydd ar gyfer y gyfundrefn addysg.

4.2.4 Mae'r gwaith o ddatblygu arweinyddiaeth yn mynd rhagddo ar gyflymder da, gyda gwaith wedi cychwyn ar gynllunio rhaglen i gefnogi arweinwyr y dyfodol ac adnabod unigolion addas. Yn ogystal, mae rhaglen datblygu ychwanegol wedi'i chyflwyno ar gyfer Arweinwyr canol ble mae elfen o bryder am eu gweithredu.

4.2.5 Rwyf yn grediniol bod statws yn arolygiadau diweddar yn dangos bod y gwaith sy'n cael ei wneud i ddatblygu arweinyddiaeth wedi cymryd gafael a gwneud gwahaniaeth yn ein hysgolion. Mae'r proffil arolygiadau yn gadarnhaol - gweler **Atodiad 2**. Bellach, nid oes yr un ysgol mewn categori statudol a dim ond dwy ysgol sydd mewn categori Monitro Estyn. Yn Nhachwedd 2015 roedd 14.8% o ysgolion mewn categori dilyniant. Bellach, erbyn Tachwedd eleni, mae'r ffigwr wedi gostwng i 3.6%.

4.3. Rhaglen Rhwydwaith o Ysgolion Hyfyw i'r Dyfodol

4.3.1 P3 Ysgol Hafod Lon

Pwrpas y prosiect yma yw darparu ysgol arbennig i ddisgyblion Meirionnydd a Dwyfor yn dilyn y penderfyniad i gau'r adeilad Ysgol Hafod Lon bresennol.

Mae'r ysgol newydd bellach wedi'i agor. Bydd yr Uned Breswyl yn agor yn y fuan yn y flwyddyn newydd.

4.3.2 P4 Ysgol Bro Idris

Pwrpas y prosiect hwn yw sefydlu un Ysgol Ddilydol Ddalgyrchol cyfrwng Cymraeg 3-16 oed yn nalgyrch y Gader.

Mae'r gwaith adeiladu yn mynd yn ei flaen yn unol â'r amserol a osodwyd. Mae aelodau corff cysgodol Ysgol Bro Idris yn parhau i ystyried y strwythur staffio priodol ar gyfer y sefydliad a'r trefniadau amrywiol ynghlwm a sefydlu'r ysgol newydd.

Mae'r Corff Cysgodol wedi bod yn ystyried y posibilrwydd o leoli disgyblion Blynnyddoedd 5,6,7 ac 8 ar yr un safle er mwyn sicrhau'r cydweithio gorau posib, a galluogi dilyniant effeithiol o addysg gynradd i uwchradd. Fel rhan o'r broses, mae'r Corff Cysgodol wedi bod yn ymgysylltu gyda rhieni ac athrawon ar sut i wireddu'r cynllun trwy sesiynau galw mewn, un i un, yn ddiweddar. Yn sgil derbyn yr adborth o'r sesiynau hyn, penderfynwyd yng nghyfarfod diwethaf y Corff y bydd disgyblion blynnyddoedd 5 a 6 yn derbyn eu haddysg ar y safleoedd cynradd pan fydd yr ysgol newydd yn agor ym Medi 2017.

Bydd trafodaethau yn parhau o ran ymchwilio i'r dulliau gorau o addysgu a dysgu'r disgyblion.

4.3.3 P5 Ysgol Glancegin

Pwrpas y prosiect hwn yw sicrhau buddsoddiad i ddarparu adeilad newydd i Ysgol Glancegin sydd wedi ei lleoli ym Maesgeirchen, Bangor.

Mae'r gwaith adeiladu yn mynd yn ei flaen yn unol â'r amserlen a nodwyd. Bu ymweliad gweinidogol ar y safle ar 11 Tachwedd. Mae trafodaethau yn parhau gyda'r partneriaid allweddol ar gyfer y posibilrwydd o sefydlu Canolfan Deulu Integredig ar y safle.

4.3.4 P6 Dalgylch y Berwyn

Agorwyd cae 3G newydd y Bala ar 8fed o Hydref, a byddwn yn gweithio'n agos gydag ysgolion y dalgylch dros y misoedd nesaf i sicrhau eu bod yn gwneud defnydd llawn o'r adnodd. Gweler adroddiad ar ' Campws Dysgu y Bala' am wybodaeth pellach.

4.4 P7 Trawsnewid y Ddarpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad

Yn dilyn derbyn cymeradwyaeth i'r Strategaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a gyflwynwyd i'r Cabinet ym mis Medi 2016, mae'r broses o ymgynghori yn ffurfiol wedi cychwyn efo'r gweithlu. Mae'r broses o addasu'r strategaeth a'r strwythurau wedi cychwyn gyda'r bwriad o adrodd i'r gweithlu ar y strwythur terfynol dechrau mis Rhagfyr.

Mae'n deg nodi bod amserlen y cynllun wedi llithro o'r hyn a gynlluniwyd yn wreiddiol, a hynny oherwydd bod trafodaethau i ymuno mewn partneriaeth ffurfiol hefo Cyngor Ynys Môn i weithredu'r strategaeth wedi cymryd yn hirach na'r hyn yr oeddem wedi'i ddisgwyl yn wreiddiol. Mae hyn wedi effeithio ar y proffil arbedion sydd ynghlwm a'r cynllun yma, ond byddaf yn manylu ar hynny yn rhan 6 - Arbedion.

5. MESUR PERFFORMIAD

5.1. Mesurau Perfformiad Addysg (yn cynnwys canlyniadau Haf 2016)

Pwynt Gweithredu o'r cylch diwethaf
Gofynnwyd am adroddiad yn nodi canlyniadau Lefel A Gwynedd i gyd (gan gynnwys canlyniadau Grŵp Llandrillo Menai - Safle Meirion Dwyfor)
Mae'r dadansoddiad canlyniadau Lefel A Ysgolion Uwchradd y Sir wedi'i gwblhau ond mae'r adran yn disgwyl am wybodaeth bellach am ganlyniadau'r Sector Addysg Bellach.

5.1.1 Rwy'n atodi copi o fesurau'r adran yn **Atodiad 3**.

5.1.2 Mae'r mesurau yn dangos bod perfformiad Gwynedd yn gyffredinol dda ar draws y cyfnodau allweddol. Bydd y ffigyrau yma yn cael eu cadarnhau'n derfynol ym mis Rhagfyr, ond dyma'r prif negeseuon:

- **Sector Cynradd:** Fel mae'r ffigyrau yn awgrymu, mae'r perfformiad yn y **Cyfnod Sylfaen** wedi bod yn static dros y tair blynedd diwethaf. Er mwyn ceisio ymateb i'r sefyllfa a gwella'r canlyniadau, mae'r adran wedi comisiynu Ymgynghorydd Her Cyfnod Sylfaen i roi sylw i dri maes sef

gwella ansawdd arweinyddiaeth a'r dysgu; tracio perfformiad a chynnydd er mwyn sicrhau bod pob ysgol yn cyflwyno targedau heriol a chyraeddadwy ar gyfer y Cyfnod Sylfaen; **a sefydlu grwpiau o ymarferwyr arweiniol i'r Cyfnod Sylfaen** a chynhyrchu arweiniad pellach i'r ysgolion.

- **Sector Uwchradd:** Mae canran **Cyfnod Allweddol 3** yn llwyddiannus eto eleni (92%), gyda'r perfformiad wedi bod yn sylweddol uwch na'r ffigwr Cenedlaethol am y pum mlynedd diwethaf. Mae Gwynedd wedi perfformio orau o holl awdurdodau Cymru am bedair blynedd.
- Mae'r awdurdod hefyd wedi gweld gwelliant ym mherfformiad **Cyfnod Allweddol 4**, gyda'r cynnydd sylweddol yng nghanran sy'n llwyddo i gyrraedd trothwy lefel 2+ (cyfwerth a phump TGAU graddau A i C yn cynnwys Cymraeg neu Saesneg a Mathemateg).
- **Cysoni perfformiad mewn pynciau penodol:** Ceir cydnabyddiaeth bod angen cysoni a gwella perfformiad ym mhynciau Mathemateg a Saesneg. Mae cefnogaeth bellach ac arweiniad yn cael ei gynnig i'r ysgolion hynny sydd yn dangos gwendid yn y pynciau hyn.

5.2. Presenoldeb

5.2.1 Adroddais dro diwethaf ar y cynnydd rhagorol yng nghanran presenoldeb ein hysgolion uwchradd gyda Gwynedd yr awdurdod cyntaf i gyrraedd presenoldeb uwch na 95% ar gyfer ysgolion uwchradd ac arbennig.

5.2.2 Rydym bellach wedi cael cadarnhad o ffigyrau presenoldeb ysgolion cynradd, sydd yn 95.4% ar gyfer Haf 2016. Mae hwn yn gynnydd o'r ffigwr flwyddyn ddiwethaf, ond mae'r angen yn parhau i geisio sicrhau ein bod yn gwella'r perfformiad. Mae pob ysgol gyda chanran yn is na 94% bellach wedi derbyn ymweliad her presenoldeb ym mis Medi ac wedi derbyn cyngor ac awgrymiadau ar sut i wella'r perfformiad.

6. SEFYLLFA ARBEDION/ARIANNOL

6.1. Ers i mi adrodd i chi tro diwethaf, fe welir bod rhywfaint o gynnydd o ran cynllun Ffordd Gwynedd - Uned Gyflogau a Chontractau yn 2016-17 gyda'r amserlen o sefydlu'r system newydd i ddechrau ym mis Ebrill 2017 a gweithredu'r arbediad yn llawn ym mlwyddyn 2017-18. Fel rwyf eisoes wedi'i nodi, mae'r amserlen arbedion sydd ynghlwm a chynllun P7 Anghenion Dysgu Ychwanegol wedi llithro o ganlyniad i'w ehangu i gydweithio gyda Chyngor Sir Ynys Môn. Mae hyn wedi arwain at yr angen i'r Adran gyflwyno proffil amgen o ran gwireddu'r arbedion fel y nodir isod. Mae'n bwysig nodi bod y ffigyrau yma yn parhau i ddatblygu:

Proffil presennol:

2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Cyfanswm
26,238	445,364	336,859		808,461

Proffil Amgen:

2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	Cyfanswm
26,238	98,356	436,004	247,863	808,461

- 6.2 Mae gwaith yn parhau i gyflenwi'r £4.3m o arbedion ysgolion oedd yn rhan o'r strategaeth ariannol a gymeradwywyd ym mis Chwefror 2016. Bydd angen trafodaeth a chytundeb ar yr union fodd i wireddu rhai o'r arbedion yn 2018-19.

7. MATERION ERAILL

- 7.1 Mae sefyllfa wedi codi yn ddiweddar lle mae Huw Foster Evans, Rheolwr Gyfarwyddwr GwE wedi derbyn swydd gyda Llywodraeth Cymru. Yn sgil hyn, roedd awdurdodau Gogledd Cymru yn dymuno cael adroddiad ar gryfderau a gwendidau'r trefniadau presennol er mwyn cymryd y cyfle i sicrhau trefniadau hyfyw a chynaliadwy i'r dyfodol.
- 7.2 Gofynnwyd i Arwyn Thomas, Pennaeth Addysg Gwynedd ymgymryd a'r dasg o wneud hynny gan hefyd ymarfer swyddogaethau'r Rheolwr Gyfarwyddwr, yn rhan amser, tan fydd yr adroddiad yn barod a chyfeiriad y dyfodol wedi'i osod. Mater i'r Prif Weithredwr oedd penderfynu a oedd am gytuno i hynny neu beidio ac 'roedd yntau a minnau wedi ein bodloni nad ydi hyn yn mynd i lesteirio ein gallu i yrru ymlaen a'r rhaglen heriol sydd gennym yma yng Ngwynedd . Mae Arwyn Thomas eisoes wedi cychwyn ar y gwaith ers hanner tymor yr Hydref a'r gobaith yw y bydd yna adroddiad ar gael yn fuan yn y flwyddyn newydd .
- 7.3 Credaf ei fod yn arwydd o'r parch sydd gan awdurdodau eraill at drefniadau addysgol Gwynedd eu bod wedi gwneud cais o'r fath.

8. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

- 8.1. Dim i'w nodi.

9. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDY CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

9.1. Barn y Swyddogion Statudol:

i. Y Prif Weithredwr:

"Mae'r adroddiad i'w groesawu nid yn unig am ei fod yn nodi cynnydd da yn gyffredinol ond ei fod hefyd yn agored am feysydd sydd angen sylw:-

- Y Cyfnod Sylfaen, lle na welwyd gwella ers tair mlynedd ac mae angen gwaith i ddadansoddi pam bod hynny a beth y gellir ei wneud i newid y sefyllfa
- Cysoni Perfformiad mewn pynciau penodol (Mathemateg a Saesneg), problem sydd wedi bod yn hysbys ers peth amser ond mae'n ymddangos bod camau ar waith nawr allai helpu gyda'r sefyllfa yn y tymor byr a hwy

- Lefel A, lle y gwnaed cais am ddadansoddiad o ganlyniadau sir gyfan

Mae'n amlwg, at y dyfodol, y bydd rôl allweddol i'r Bwrdd Ansawdd Sirol newydd ac mae'r ffocws ar ansawdd a godwyd dro yn ôl yn yr Ymchwiliad Craffu Ansawdd Addysg, i'w groesawu. Diau y bydd yr Aelod Cabinet yn medru adrodd eto ar effaith gwaith y Bwrdd hwnnw maes o law."

ii. Y Swyddog Monitro:

"Dim sylwadau o ran priodoldeb."

iii. Y Pennaeth Cyllid:

"Yn rhan 4.4 o'r adroddiad mae eglurhad o lithriad amserlen gweithredu cynllun Trawsffurfio'r Ddarpariaeth Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad - llithriad sy'n

gysylltiedig gyda thrafodaethau i ymuno mewn partneriaeth ffurfiol gyda Chyngor Môn. Ymhellach, mae rhan 6.1 o'r adroddiad yn gosod allan proffil diwygiedig ar gyfer gwireddu'r arbedion £808,460 ac erbyn hyn byddwn yn cynhaefu £347,000 yn llai o arbedion na'r hyn gynlluniwyd yn wreiddiol yn 2017/18.

Cymeraf, os bydd y Cabinet yn derbyn yr eglurhad am y llithriad, bydd yn gofyn i mi a'r Aelod Cabinet dros Adnoddau adlewyrchu'r proffil arbedion diwygiedig yn strategaeth ariannol y Cyngor, a gellid dygymod gyda hynny ar gyfer 2017/18.

Fodd bynnag, bydd aelodau'n cofio y bu cryn fuddsoddiad (£1.38m o'r Gronfa Trawsffurfio) er mwyn sicrhau'r arbedion £808,460 yma, felly mae'n rhesymol i ddisgwyl i'r Aelod Cabinet a'r Pennaeth Addysg gadw'r prosiect Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad ar yr amserlen ddiwygiedig o hyn ymlaen, ac i ystyried os dylai'r bartneriaeth gyda Chyngor Môn gynhaefu mwy o arbedion na'r hyn roedd cynllun Gwynedd yn unig yn ei chynnig."

9.2. Barn yr Aelod Lleol:

9.2.1 Ddim yn fater lleol.

9.3. Canlyniad Unrhyw Ymgynghoriad:

9.3.1 Dim i'w nodi.

Atodiadau:

Atodiad 1	Rhestr Categoriaddio Ysgolion 2016
Atodiad 2	Data Arolygiadau Ysgolion
Atodiad 3	Mesurau Adran Addysg

Dogfennau Cefndirol: Dim.